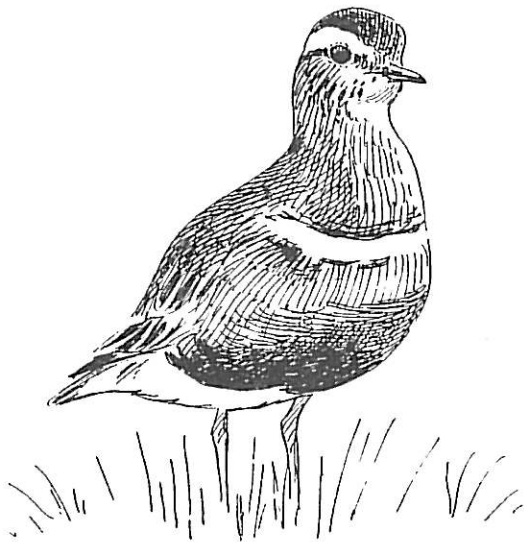

Boltit *Charadrius morinellus*

Global utbredelse

I Europa hekker boltiten hovedsakelig i Skottland og Skandinavia, men det finnes også små lokale hekkepopulasjoner i Østerrike og Italia. Arten hekket også i Nederland i 1960-årene. Forøvrig hekker arten flekkvis østover i Nord- og Sentral-Asia helt til Stillehavskysten.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Boltiten hekker fra fjellstrøkene i Sør-Norge og nord til de nordligste og østligste delene av Finnmark. I Sør-Norge hekker boltiten mest tallrikt i sentrale fjellstrøk sør til Setesdalsheiene, men hekking er også påvist på en rekke lokaliteter mot vestkysten. I Nordland er hekking påvist i fjellområdene, mens det i Troms og Finnmark også er påvist hekking i kystområdene. Da arten er vanskelig å oppdage på hekkeplassen, er hekkeutbredelsen i fjellområdene trolig mer sammenhengende enn Atlas-kartet gir inntrykk av. Hekking kan også forekomme i flere kystnære fjellområder i sørvestlige deler av Norge.

Som hekkeområde foretrekker boltiten fjellplåter med lav vegetasjon. Ofte kan vegetasjonsdekket være usammenhengende og sparsomt. Den hekker sjelden i områder med lav buskvegetasjon (dvergbjørk, vier). I gode hekkeområder kan reirene forekomme relativt tett (5-10 reir/km²).

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Den norske hekkebestanden av boltit er beregnet til omkring 30.000 par (Kålås & Byrkjedal 1981). (Atlas-komiteéns anslag: 5000-15.000 par). Anslagsvis 2/3 av denne bestanden hekker fra Nord-Trøndelag og sørover. Det foreligger så godt som ingen undersøkelser av tettheter av boltit på hekkeplassene. Det er derfor vanskelig å vurdere bestandsstørrelse og

også bestandsutvikling. Det finnes heller ingen informasjon om boltitens vinterbestander som kan belyse bestandsforholdene. Imidlertid tyder det på at storparten av den europeiske bestanden av boltit hekker i Norge (Piersma 1986).

Hekkebiologi

Boltiten er en av de få fuglearter som har et parbindingssystem der en hunn kan legge egg for flere forskjellige hanner samme hekkesesong (polyandri). De er ikke territorielle på hekkeplassene.

Boltiten har ikke noe aktivt områdeforsvar, og rugende fugler forlater reiret på svært kort avstand — ofte mindre enn 1 m. I ungeperioden er hanner med unger noe lettere å oppdage, men ungene er oftest meget vanskelige å finne selv om de ofte har tilhold i områder med lite og kort vegetasjon.

Hunnene utfører et fluktspill i juni og første halvdel av juli for å prøve å tiltrekke seg hanner. Eggleggingen starter vanligvis i slutten av mai og kan fortsette helt fram til midten av juli. Eggene ruges i omkring 24 døgn. Ungene forlater vanligvis reiret like etter klekking og blir flygedyktige ved omkring en måneds alder. Dette medfører at en i samme område kan ha både par som forbereder egglegging, rugende fugler og hanner med store unger.

Trekkforhold

Boltiten trekker i august-september til vinterområdene i Nord-Afrika der den hele vinteren har tilhold i relativt tørre, steinete steppesområder. Fuglene kommer direkte tilbake til hekkeområdene i midten av mai uten opphold i lavlandsområder. Det er liten variasjon mellom år i ankomsttidspunkt til hekkeområdene. Når de kommer til Norge er første parring allerede ferdig og egglegging kan starte relativt raskt.

John Atle Kålås

Boltit *Charadrius morinellus*

187 ● Konstatert hekking

68 ● Sannsynlig hekking

75 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

